PASA — criteriu obiectiv de apreciere a valorii și pregătirii jucătorilor

Jocul de fotbal se compune din acțiuni de joc, care — în esență — cuprind o suită de procedee tehnice, cu un conținut tactic, exprimate pe un anumit fond de calități fizice.

In acest cadru, elementul de bază al atacului îl constituie pasa, nelipsită aproape din orice acțiune tactică, întreprinsă în scopul de a obține golul.

Pasa — indiferent de categoria ei de clasificare — trebuie să îndeplinească mai multe cerințe și anume:

— PRECIZIA, condiționată în primul rînd de *lovirea corectă* a mingii; în al doilea rînd de *intensitatea* — în funcție de distanță — și în fine de *posibilitatea executării preluării în condițiuni avantajoase*, în scopul asigurării continuității acțiunii, aspect la care contribuie și jucătorul care primește mingea.

— OPORTUNITATEA, care implică o *mare rapiditate în execuție și demarcare*, precum și *alegerea timpului și direcției* potrivite de transmitere în așa fel ca pasa să prezinte utilitate maximă.

— VARIETATEA direcției, ceea ce duce la *realizarea surprinderii adversarului*, la reducerea posibilităților practice de *interceptare* a mingii.

O pasă bună mai este condiționată și de colaborarea cu coechipierii, pentru că în realitate reușita ei este nu numai meritul celui care o execută, ci și al celui care o primește. Cerințele pentru acesta din urmă sînt:

— *o stare de permanentă atenție, pentru ca să nu se lase surprins de fază*;

— *asigurarea unui bun plasament în teren, printr-o demarcare corespunzătoare*;

— *executarea unei preluări corecte.*

Executarea unei pase ridică jucătorului simultan trei probleme:

— *cum s-o efectueze* — ne referim la procedeul de lovire a mingii și la lungimea pasei;

— *unde*, în raport cu zona în care trebuie să ajungă pasa;

— *cînd*, întrebare la care jucătorul răspunde în raport de bagajul său intuitiv, de inteligența sa tactică, ce-l ajută să găsească momentul cel mai potrivit pentru efectuarea pasei.

Privit pe ansamblul unei echipe, modul de executare a paselor — calitatea și gradul lor de utilitate în joc — are deosebite urmări asupra randamentului jucătorilor și asupra rezultatului. Este firesc ca echipa care pasează bine să realizeze economie de efort, să-și asigure păstrarea inițiativei în joc prin menținerea echipei în atac și prin crearea organizată a posibilităților de finalizare. Această situație duce în mod implicit la creșterea indicelui de eficacitate. Privită prin prisma consecințelor ei, pasa reprezintă un criteriu de apreciere a unui jucător, a unei echipe, sau după cum afirmă unii specialiști — pe drept cuvînt — cartea lor de vizită

★

Abordînd problema pasei, am urmărit o lungă perioadă din acest punct de vedere, comportarea unor jucători și a unor echipe.

Noțiunea de „pasă greșită" se referă în general la cele care, dintr-un motiv sau altul nu ajung la coechipieri. Prin prisma definiției de mai sus pasa poate fi:

— *imprecisă*, determinată de lovirea incorectă a mingii sau de intensitatea ei necorespunzătoare.

— *inoportună*, prin lipsa unei justificări tactice într-un anumit moment (pasele la întîmplare), trimiterea mingii unui coechipier care se află într-o situație grea (înconjurat de adversari, după o cursă obositoare, în echilibru greu de păstrat etc.).

In mod normal am exclus din rîndul greșelilor o serie de execuții determinate de unele situații caracteristice jocului de fotbal: degajările fortuite, pasa în atac deviată printr-un efort deosebit al adversarului, centrările în zona aglomerată a porții etc. Datorită complexității acțiunilor de joc și a posibilităților multiple de interpretare a diferitelor situații, am urmărit numai trei dintre posibilitățile enunțate mai sus: „pasa la adversar", pasa „la întîmplare" și pasa la un coechipier aflat într-o „situație dificilă".

Vom arăta cum se prezintă situația greșelilor de acest gen la nivelul unor echipe, pe compartimente sau individual, precum și ce învățăminte se pot desprinde din analiza sub raport cantitativ și calitativ a unei astfel de evidențe:

1. SITUAȚIA PASELOR GREȘITE, ÎNREGISTRATĂ PE ECHIPE la un număr de zece întîlniri cu caracter diferit:

Nr. crt.	Echipa gazdă	Numărul greșelilor	Echipa în deplasare	Numărul greșelilor	Rezultatul jocului
1.	România	61	Polonia	64	4—3
2.	Rapid	62	U. Cluj	73	2—1
3.	Steaua	57	Strasbourg	40	1—1
4.	România	52	Elveția	50	4—2
5	Italia	31	România	41	3—1
6.	Anglia	32	C.S.R.	35	0—0
7.	Italia	30	U.R.S.S.	35	1—0
8.	Torpedo	26	Inter Milano	23	0—0
9.	Ungaria	25	Austria	31	3—1
10.	Real Madrid	16	Penarol	12	0—2

a) Echipele care își bazează jocul pe o tehnică avansată greșesc foarte puțin. Deși nu poate fi vorba de un plafon precis al greșelilor admise, totuși se pot stabili, oarecum arbitrar, cel puțin două categorii de echipe pe baza acestui criteriu. Cifra de 35 s-ar găsi la limita unui *calificativ satisfăcător*. O echipă de valoare ridicată nu trebuie să depășească decît accidental limitele primei categorii, iar oscilațiile în cadrul acesteia să fie numai rezultatul comportării de la joc la joc. In ceea ce privește prezența — cel puțin pentru un moment — a echipelor noastre în cadrul celei de a doua categorii, este o realitate care nu trebuie ignorată.

b) De regulă, atunci cînd greșesc mai puțin, echipele reușesc să-și realizeze și scopul propus (victorie sau joc egal în deplasare) și invers, greșind prea mult nu pot evita înfrîngerea. Mărturie sînt rezultatele obținute de echipa Steaua în turul campionatului: înfrîngerile cu Rapid (0—3 = 87 greșeli) cu UTA (0—1 = 59 greșeli) sau victoriile cu CSMS Iași (7—1 = 35 greșeli), Petrolul (1—0 = 47 greșeli) ambele în deplasare.

Dependența rezultatului și comportării unei echipe de numărul paselor greșite apare și mai evidentă atunci cînd ne referim la o repriză sau numai la o perioadă mai mică din joc. Să luăm ca exemple pentru primul caz jocurile România—Elveția și România—Polonia.

Jocuri	Repriza I		Repriza II		Total	
	greșeli	scor.	greșeli	scor	greșeli	scor.
1. România	24	4	28	0	52	4
Elveția	34	0	16	2	50	2
2. România	26	2	38	2	64	4
Polonia	32	0	29	3	61	3

In cazul unei perioade de joc cu o durată mai mică de o repriză, reducerea numărului de pase greșite duce la accentuarea dominării și chiar la modificarea rezultatului. În asemenea condiții au redus scorul austriecii în jocul cu ungurii, studenții clujeni în meciul cu Rapid, polonezii în meciul de la Ploiești sau a condus temporar Strasbourg în meciul cu Steaua, România cu Italia la Neapole etc.

In legătură cu cele expuse n-am vrea să se tragă o concluzie greșită. *Pasarea mingii ca scop în sine, avînd deci caracter pasiv, nu duce la victorie.* Ne-am referit la caracterul activ, constructiv al pasei, care duce în mod obligatoriu la obținerea eficacității.

In sens contrar, numărul mare de pase greșite reduce eficacitatea atacanților sau favorizează primirea de goluri. Este incontestabil că pasarea corectă din punct de vedere tehnic și tactic favorizează înscrierea unui punct și acest lucru — de regulă — dă mai mult calm și încredere jucătorilor. Este una dintre explicațiile faptului că balanța greșelilor este favorabilă învingătorului.

2. ÎNREGISTRAREA PASELOR GREȘITE este și mai utilă atunci cînd se face pe compartimente. Astfel se poate stabili unde anume se greșește mai mult: în zona de apărare, la mijlocul terenului, sau în zona de finalizare? Din analiza cîtorva întîlniri, se pare că *procentul cel mai mare de greșeli apare la mijlocul terenului, adică acolo unde se pregătesc mai mult acțiunile, unde se caută soluții și unde atenția și încordarea sînt oarecum mai reduse.*

Deși numeric mai puține, pasele greșite de apărători sau acelea din zona de finalizare au cele mai importante repercursiuni. În apărare se pot solda cu goluri, iar în zona de finalizare greșelile pot anula dintr-o dată activitatea constructivă și munca de pînă atunci a întregii echipe.

3. EVIDENȚA PASELOR GREȘITE are o anumită semnificație atunci cînd se întocmește *pentru fiecare jucător din echipă.*

Frecvența greșelilor individuale trebuie să fie un indiciu al gradului de pregătire în primul rînd. Ideal ar fi ca toate pasele să ajungă cu exactitate la destinație, dar particularitățile specifice jocului de fotbal, dificultățile create de lupta directă cu adversarul, fac aproape inevitabilă apariția greșelilor. Este necesar să se țină seamă de activitatea pe teren a fiecărui component al echipei, iar numărul greșelilor să fie raportat la totalul general al paselor executate. Numai în acest fel se pot trage concluzii juste asupra aportului real al fiecărui jucător, evitîndu-se aprecierile subiective. De exemplu:

Jucători	Pase			Procent
	bune	greșite	total	precizie
A	37	6	43	86%
B	15	4	19	79%

Procesul de analiză individuală a modului de executare a paselor trebuie să aibă în vedere nu numai aspectul cantitativ, ci și cel calitativ, care se referă în primul rînd la *gradul de utilitate și de valorificare a paselor.* Este firesc a se da o apreciere superioară unei pase bune efectuată în zona de finalizare, față de alta la mijlocul terenului dată cu scopul calmării jocului și avînd un caracter pasiv.

CAUZELE CARE GENEREAZĂ GREȘITA PASARE A MINGII

— *Tehnica individuală* insuficientă, execuții incorecte, lipsa de varietate a procedeelor de lovire sau de preluare a mingii.

— Lipsuri în *pregătirea tactică* a jucătorilor, în special executarea defectuoasă a demarcării, sau necunoașterea precisă a combinațiilor de joc, care dereglează sistemul de legătură dintre jucători prin lipsa de sincronizare a mișcărilor în teren.

— Insuficienta *pregătire fizică* contribuie de cele mai multe ori la creșterea numărului de greșeli, proporțional cu scurgerea timpului de joc. Numărul greșelilor în cele două reprize este sensibil egal, la echipe care își dozează bine efortul și au o bună rezistență fizică, așa după cum rezultă din situația de mai jos:

	Greșeli		Rezultate	
	R. I	R. II	Pauza	Final
Italia în jocul cu U.R.S.S.	14	16	1—0	1—0
Ungaria în jocul cu Austria	13	12	1—0	3—1
Penarol în jocul cu Real	6	6	2—0	2—0
Italia în jocul cu România	16	15	2—1	3—1

Iată și alte exemple care prin decalajul cifric înregistrat pe reprize, vorbesc pe lîngă alte aspecte despre o capacitate de efort nesatisfăcătoare.

	GREȘELI		REZULTATE	
	R. I	R II	R. I	R II
Steaua în jocul cu Rapid	35	52	0—1	0—3
Steaua în jocul cu U. Cluj	11	26	0—0	0—1
România în jocul cu Polonia	24	37	2—0	4—3

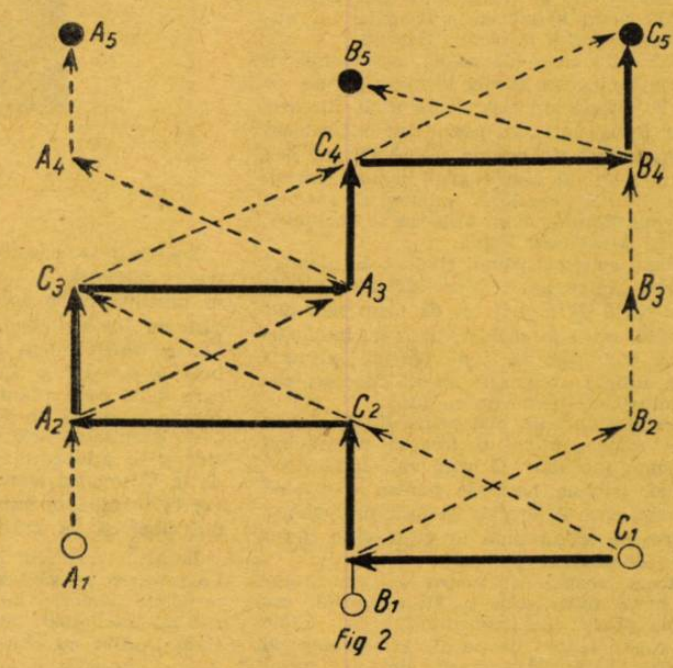

Fig 2

Legătura dintre pregătirea fizică și precizia execuției paselor apare și mai evidentă din datele înregistrate la meciul Steaua—U. Cluj.

— min. 1—30 6 greșeli 16%
— min. 1—60 12 greșeli 32%
— min. 60—90 19 greșeli 52%

Alte cauze care pot genera greșelile în executarea paselor, sînt: *lipsa de calm, de concentrare, starea timpului și a terenului de joc, caracterul competiției, valoarea adversarului, ritmul de joc* etc.

CARE SÎNT CONCLUZIILE DE ORDIN PRACTIC privind analiza modului de execuție a paselor?

1. Antrenorul trebuie să întocmească o evidență a greșelilor, să urmărească evoluția lor în timp, pe ansamblul echipei și pe jucători.

2. Pe baza acestei evidențe, antrenorul va stabili cauzele greșelilor și consecințele acestora în joc.

3. Se vor selecționa cele mai eficiente mijloace pentru îmbunătățirea calității paselor, pentru sporirea eficacității lor.

Munca de remediere va trebui să aibă un caracter progresiv și diferențiat. Ne vom opri asupra cîtorva principii și mijloace cu utilitate verificată în practică.

1. Exercițiile trebuie să pună accent pe o mare precizie și să aibă pe cît posibil caracter de întrecere. Iată cîteva exemple:

— pasa printre două jaloane, sau pe sub portița metalică
— pasa prin culoar de jaloane
— pasa la punct fix, trimisă într-un zid împărțit în dreptunghiuri numerotate, lovirea unui jalon, a unei alte mingi, a unei bare verticale etc.

In cadrul acestor exerciții distanțele se vor mări progresiv iar antrenorul va indica procedeul de lovire. La început execuțiile se vor face de pe loc, apoi din mișcare cu și fără preluare și, în sfîrșit, din viteză.

2. Exercițiile trebuie să aibă un caracter cît mai diverș, să fie executate cu participarea unui număr variabil de jucători și în ritmuri diferite. De exemplu:

a) *„Triunghiul mobil"* (fig. 1) în cadrul căruia pasa se dă în zona liberă în așa fel ca mingea și jucătorul să ajungă în același timp, iar locul rămas liber să fie imediat ocupat de alți coechipieri.

Deplasarea jucătorului care a pasat se face numai în diagonală.

b) *serii de pase în lateral și în adîncime între trei jucători* (fig. 2).

Intervalul dintre jucători va fi de 6—8 metri. În figură se indică prin numerotare, pozițiile succesive ale celor trei jucători. După patru schimburi și opt pase, jucătorii revin în poziția inițială. Exercițiul se poate încheia cu șut pe poartă.

In CONCLUZIE, aș vrea să mai revin asupra rolului hotărîtor al pasei. *Pasa dă cursivitate jocului și prin aceasta, frumusețe și eficacitate.* Ea poate reprezenta un criteriu obiectiv de apreciere a jucătorilor și a echipelor precum și de ierarhizarea lor pe scara valorilor.

MIHAI IONESCU
antrenor la Clubul „Steaua"

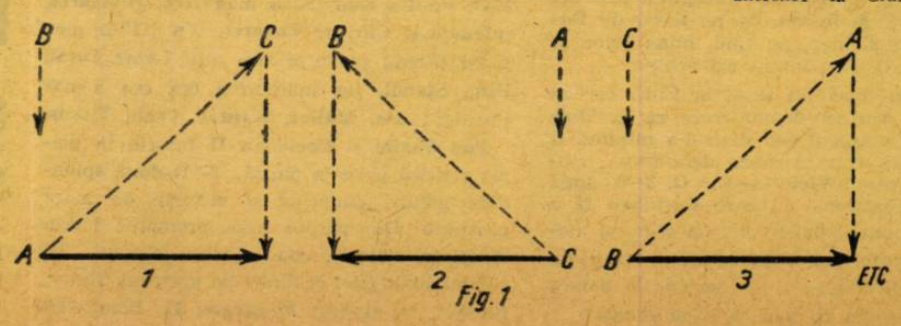

Fig. 1